

A szerzők

BATROS GYÖRGY
BELLÁK GÁBOR
BENKŐ ZSUZSANNA
BICSKEI ÉVA
BIZZER ISTVÁN
BODA ZSUZSANNA
CSÉFALVAY PÁL
CSÍKY BALÁZS
GALAVICS GÉZA
GELLÉR KATALIN
GRÁSZL BERNADETT
H. KOLBA JUDIT
IGARI ANTAL
ILLÉS ESZTER
JERNYEI KISS JÁNOS

KELECSÉNYI CSILLA
KERNY TERÉZIA
KISS ERIKA
KISS MELINDA
† KOVÁCS ÉVA
KOVÁCS PÉTER
LÁNGI JÓZSEF
MIKÓ ÁRPÁD
MILLISITS MÁTÉ
MÓZESSY GERGELY
PERGER GYULA
POSZLER GYÖRGY
SARKADI NAGY EMESE
SMOHAY ANDRÁS

SMOHAY PÉTER
SZAKÁCS BÉLA ZSOLT
SZÉKELY ZOLTÁN
SZERI ÁKOS
SZILÁGYI ANDRÁS
SZILÁRDFY ZOLTÁN
SZITA GÁBOR
SZÖLLÖSSY ÁGNES
SZVOBODA-DOMÁNSZKY
GABRIELLA
T. NÉMETH ANNAMÁRIA
TAKÁCS IMRE
TÓTH MÁTÉ
TÜSKÉS ANNA
WEHLI TÜNDE

Székesfehérvár
1007–2007

Szent Imre 1000 éve

A Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum kiadványai 2.

Felelős kiadó: Spányi Antal, székesfehérvári megyés püspök
Székesfehérvár, 2007

Art & design: Fákó Árpád és Szécsényi Ádám
Programozás: Stocsek Informatika

Borítón: Az egykori szepeshelyi Szent Márton prépostsági templom főoltárának Szent Imre festménye
1477 körül, Spišská Kapitula, Katedrála sv. Martina. (Fotó: Czímbar Gyula, 2007)

© Székesfehérvári Egyházmegyei Hivatal, Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum,
a szerzők valamint a fotók jogtulajdonosai • Minden jog fenntartva!

ISBN: 978-963-06-4219-4

ISSN: 1789-4425

Made by VTCD

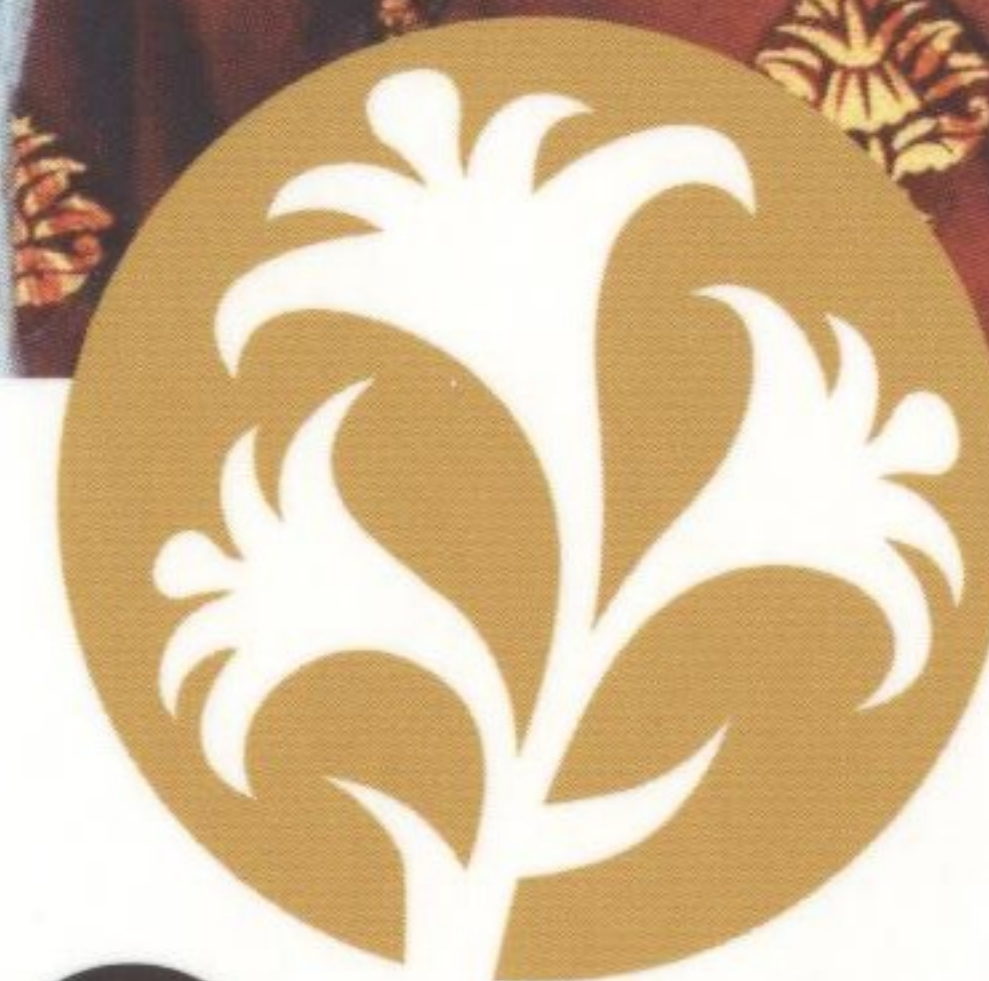

1007
2007

Szent Imre 1000 éve

Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum

Székesfehérvári Egyházmegyei Múzeum

Székesfehérvár
1007–2007

Szent Imre 1000 éve

Multimédiás DVD-ROM a székesfehérvári millenniumi emlékév
és kiállítás dokumentumairól

NAGYÍTÁS

NYOMTATÁS

BETŰMÉRET

A A A

VONATKOZÓ KÉPEK

Kat. 30.

SZENT MÁRTON-FŐOLTÁR SZENT IMRÉVEL ÉS LEGENDÁJÁNAK EGY JELENETÉVEL

Reprodukció

1391. október

SAN MARTINO A MENSOLA MESTER (FRANCESCO DI MICHELE)

Hársfa, tempera

225 x 337 cm, keret nélkül 196 x 153 cm, predella magassága 46 cm

Firenze, Ponte a Mensola, S. Martino a Mensola, főoltár

Az oltár képeit LUCIA BIONDI, a keretét ROBERTO BUDA restaurálta

1996 és 1999 között a Fondazione Carlo Marchi di Firenze

támogatásával. A jelenlegi elhelyezés megpróbálja visszaállítani a
reneszánsz állapotot, eltávolítva a XIX. századi oltárlépcsőt.Felirata: „SCA MARA MADALENA SCO NICCHOLO SCA CHATERINA SCO
GIULIANO SCO AMERIGHO D UNGHERIA MCCCLXXXI OTTOBRE SCO
MARTINO SCO GHIRIGORO PAPA SCO ANTONIO ABATE”

A főoltárt adományozó és a S. Martino a Mensola

templomának leírása a templom alaprajzán és a templom történetében

ELŐZŐ TÉTEL (KAT. 29)

KÖVETKEZŐ TÉTEL (KAT. 31)

FŐMENÜ

BEVEZETŐ

KATALÓGUS

KERESŐ

NAGYÍTÁS

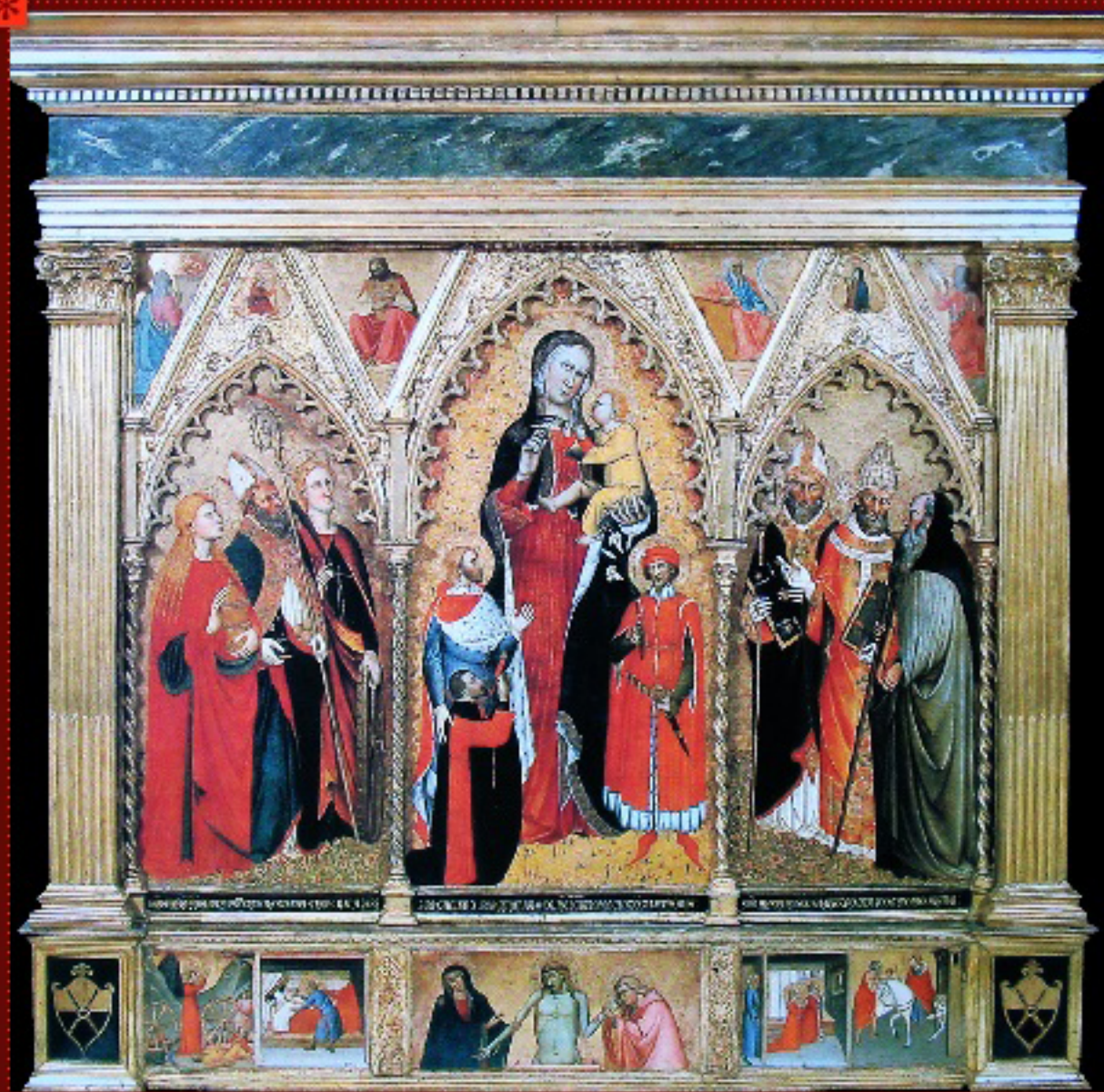

NYOMTATÁS

BETŰMÉRET

A A A

VONATKOZÓ KÉPEK

A főoltárt adományozó és a S. Martino a Mensola templomhoz közeli „I Tatti” villában lakó Zati család a XIV–XV. században a szentély kegyura volt. A középképen a magyarországi kereskedelmi kapcsolatokkal rendelkező donátor, Giuliano d’Amerigo Zati térdel a gyermek Jézusnak tengelicét nyújtó Mária álló alakja előtt balra, Szent Julián kíséretében, míg Máriától jobbra Szent Imre áll. Az oldalszárnyak szentjeinek – Mária Magdolna, Mirai Szent Miklós püspök, Alexandriai Szent Katalin (balra), Tours-i Szent Márton püspök, Szent Gergely pápa, Szent Antal apát (jobbra) – kiválasztását a donátor gyermekeinek keresztnéve indokolta. A két oldalszárny csúcsívei fölött, háromkaréjos mezőben az Angyali üdvözlés látható. A szentély XV. századi átalakításával egyidőben a főoltár triptichonját a Zati család átkereteztette COSIMO ROSSELLIvel, s az új keretre elhelyeztette a családi címet. A predella középső képén a Fájdalmas Krisztus alakja látható Mária és János apostol között. Jobbra Alexandriai Szent Katalin és Szent Julián, balra Szent Imre és Szent

ELŐZŐ TÉTEL (KAT. 29)

KÖVETKEZŐ TÉTEL (KAT. 31)

FŐMENÜ

BEVEZETŐ

KATALÓGUS

KERESŐ

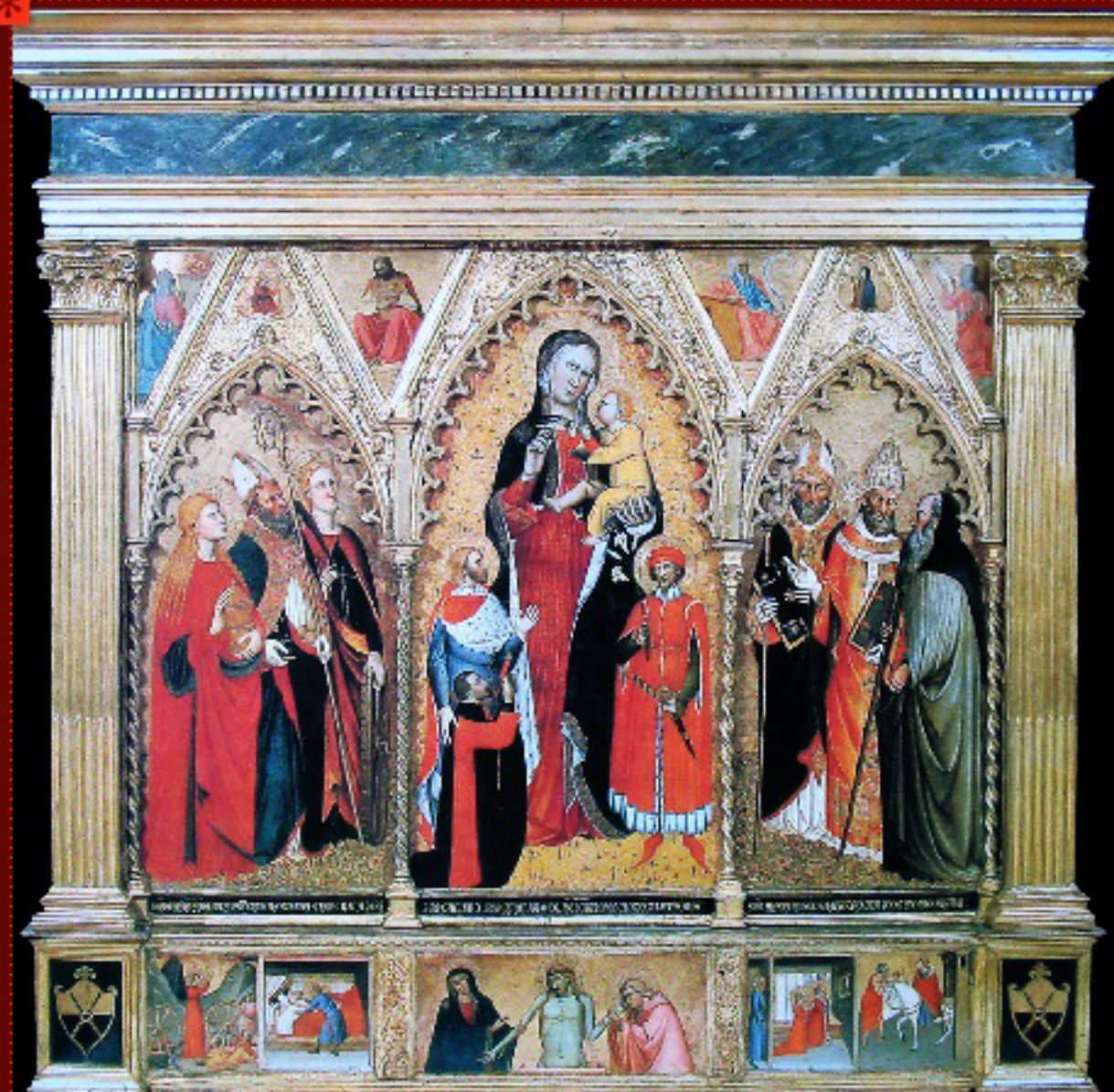

személyisége egyre tisztábban körvonalazódik újabb művek attribúciójával. Az 1950-es évektől kezdve BRIGITTE KLESSE, RICHARD FREMANTLE, BOSKOVITS MIKLÓS és ANDREW LADIS kutatásai nyomán a mester köré csoportosított és a XIV. század utolsó negyedében alkotott mintegy húsz mű egy ANDREA DI CIONE műhelyében tanult, előbb NARDO DI CIONE, majd AGNOLO GADDI hatását is mutató művészre utal.

BRIGITTE KLESSE megfigyelései szerint a dicsfények kezelése és a háttér aranyustrája egyértelműen bizonyítja a mester kapcsolatát az ORCAGNA-körrel. FREDERICO ZERI felhívta a figyelmet a művész kölcsönzéseire AGNOLO GADDItól. LUISA MARCUCCI a spanyol festészettel feltételezett kapcsolatot.

RICHARD FREMANTLE szerint az ANTONIO VENEZIANÓnál tanult mester a San Martino a Mensola oltárának készítésekor erős spanyol hatás alatt állt. Az 1380-as évekre datálható műveivel ellentétben a triptichonon háttérbe szorul a térábrázolás problémája, s a festő a

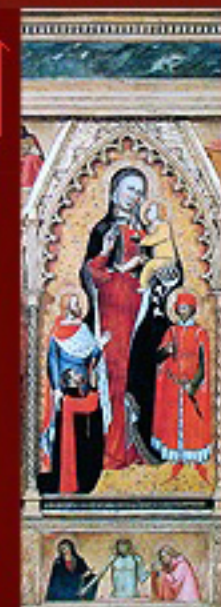

hátterbe szorul a térábrázolás problémája, s a festő a dekoratív drapériaábrázolásra helyezi a hangsúlyt. A formák laposabbá, a figurák nyúlánkabbá, a színek sötétebbé válnak. A donátor portréja, a ruhák redővetésének és Mária Magdolna kezének rajza közel áll az ugyancsak e mesternek tulajdonított, a firenzei Santa Croce Capella Castellaniból leválasztott 1387-es freskóhoz. Más elemek viszont, például az alakok szögletes arcvonásai és ruháik éles formái, a Firenzén kívüli festészet erős hatására utalnak.

BOSKOVITS MIKLÓS szerint a mester a XIV. század végi giotteszk megújulási hullámba tartozik. A művész az ORCAGNA műhelyből indul, majd az 1380-as években AGNOLO GADDI és SANTA VERSIANA MESTER művészetéhez közelít.

ANDREW LADIS kiemeli a mester lineáris stílusát. Nem fogadja el BELLOSI hipotézisét, melyben FRANCESCO DI MICHELÉvel azonosította a SAN MARTINO A MENSOLA MESTERT. Mária ruhájának kalligrafikus ritmusa NARDO DI CIONE műveire emlékeztet, míg más elemek, például a

NAGYÍTÁS

NYOMTATÁS

BETŰMÉRET

A A A

VONATKOZÓ KÉPEK

f

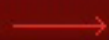

gyermek Jézus arca, AGNOLO GADDI hatására utalnak.

TARCZAI 1930. 32; WOLF RÓZSI: *Adatok az Árpádház szentjeinek ikonográfiájához*. Az Országos Magyar Régészeti Társulat Évkönyvei III. (1930) 104; P. VARGHA, DAMJÁN: *Problemi relativi a S. Emerico*. Roma, 1933. 19; KLESSE, BRIGITTE: *Der Meister des Hochaltars von S. Martino a Mensola*. Mitteilungen des Kunsthistorischen Institutes in Florenz 8. 1957–1959. (1959) 247–252; MARCUCCI, LUISA: *I Dipinti Toscani del Secolo XIV*. Roma 1965, 144; ZERI, FEDERICO: *Sul catalogo dei dipinti toscani del secolo XIV nelle Gallerie di Firenze* Gazette des Beaux-Arts 71. (1968) 65–78; FREMANTLE, RICHARD: *Some additions to a late Trecento Florentine: the Master of San Martino a Mensola*. Antichita viva 12. (1973/1.) 3–13; BOSKOVITS, MIKLÓS: *Pittura fiorentina alla vigilia del Rinascimento, 1370–1400*. Firenze, 1975. 379–381; RASPINI, GIUSEPPE: *San Martino a Mensola: la chiesa, il museo, il monastero*. Firenze, 1977. 41–43; SZÖRÉNYI LÁSZLÓ: *San Martino a Mensola*. Vigilia 49. (1984) 839–841; BELLOSI, LUCIANO: *Francesco di Michele, il maestro di San Martino a Mensola*. In: *Scritti in memoria di Carlo Volpe*. Firenze, 1985. 57–63; LADIS, ANDREW: *The reflective memory of a late Trecento painter: speculations on the origins and development of the Master of San Martino a Mensola*. Arte cristiana

ELŐZŐ TÉTEL (KAT. 29)

KÖVETKEZŐ TÉTEL (KAT. 31)

FŐMENÜ

BEVEZETŐ

KATALÓGUS

KERESŐ

to a late Trecento Florentine: the Master of San Martino a Mensola. *Antichita viva* 12. (1973/1.) 3–13; BOSKOVITS, MIKLÓS: *Pittura fiorentina alla vigilia del Rinascimento, 1370-1400*. Firenze, 1975. 379–381; RASPINI, GIUSEPPE: *San Martino a Mensola: la chiesa, il museo, il monastero*. Firenze, 1977. 41–43; SZÖRÉNYI LÁSZLÓ: *San Martino a Mensola*. *Vigilia* 49. (1984) 839–841; BELLOSI, LUCIANO: *Francesco di Michele, il maestro di San Martino a Mensola*. In: *Scritti in memoria di Carlo Volpe*. Firenze, 1985. 57–63; LADIS, ANDREW: *The reflective memory of a late Trecento painter: speculations on the origins and development of the Master of San Martino a Mensola*. *Arte cristiana* N. S. 80. (1992) 323–334; TEKE ZSUZSA: *Firenzei kereskedők Magyarországon 1404-1437 között*. *Sz* 129. (1995) 195–214; MELLI, LORENZA: *Restauri nella chiesa di San Martino a Mensola a Firenze*. *Kermes* 12. (1999) 36; Supplemento 3–8; PROKOPP 2000. 25–35; CSORBA LÁSZLÓ: *Magyar emlékek Itáliában*. Budapest, 2003. 26–29; BANFI 2005. 111.

[A. 16.](#), [Kat. 150.](#),
[Kat. 165.](#), [Kat. 170.](#)

Tüskés Anna

